

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 24. srpna 2023
č. j. MSP-475/2022-ODKA-SPZ/4
Počet listů: 2
Přílohy: 2

**Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno**

Zemřelý obviněný V. V. – stížnost pro porušení zákona

Přílohy:

- 1) kopie podstatné části trestního spisu bývalého Vojenského obvodového soudu Brno sp. zn. 2 T 221/74 (celkem 6 souborů)
- 2) podnět ke stížnosti pro porušení zákona advokáta M. ze dne 2. 6. 2022

Podle § 266 odst. 1 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), podávám ve prospěch zemř. obv. V. V.,

stížnost pro porušení zákona

proti rozsudku bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 11. 11. 1974, sp. zn. 2 T 221/74, pravomocnému dne 22. 11. 1974.

Napadené rozhodnutí

1. Rozsudkem bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 11. 11. 1974, sp. zn. 2 T 221/74 (dále jen „*napadený rozsudek*“) byl obviněný uznán vinným trestným činem vyhýbání se výkonu vojenské služby podle § 280 odst. 1 trestního zákona č. 140/1961 Sb. v tehdy účinném znění (dále jen „*trestní zákon*“), kterého se měl dopustit tak, že:
„dne 1. října 1974 ve večerních hodinách a dne 2. října 1974 v ranních hodinách u Vojenského útvaru Brno, kde byl prezentován jako voják základní služby, odmítl konat, s odvoláním na své náboženské přesvědčení, vojenskou službu a plnit veškeré vojenské povinnosti.“

2. Za to mu byl napadeným rozsudkem podle § 280 odst. 1 trestního zákona uložen trest odnětí svobody v trvání 15 měsíců, kdy podle § 39a odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákona byl obviněný pro výkon trestu zařazen do první nápravně výchovné skupiny v nápravně výchovném ústavu Ministerstva spravedlnosti.

Právní posouzení

3. Mám za to, že napadeným rozsudkem a v řízení mu předcházejícím byl porušen zákon v neprospěch obviněného v ust. § 280 odst. 1 trestního zákona.

Relevantní právní úprava

4. Podle čl. 32 odst. 1 Ústavy ČSSR z r. 1960 „je svoboda vyznání zaručena.“
5. V § 1 odst. 1 trestního řádu se uvádí: „Účelem trestního řádu je upravit řízení v oboru trestního soudnictví tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni.“
6. Podle § 2 odst. 1 trestního řádu „nikdo nemůže být stíhán jako obviněný jinak, než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví tento zákon.“
7. Podle § 280 odst. 1 trestního zákona platilo, že „kdo se v úmyslu vyhnout se vojenské službě nebo plnění vojenských povinností poškodí na zdraví, předstírá nemoc, padělá listinu, opije se nebo použije jiného úskoku, nebo kdo odpírá konat vojenskou službu, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.“
8. Podle čl. 18 Všeobecné deklarace lidských práv ze dne 10. 12. 1948 (dále jen „VDLP“) má každý právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství; toto právo v sobě zahrnuje i volnost změnit své náboženství nebo víru, jakož i svobodu projevat své náboženství nebo víru sám nebo společně s jinými, ať veřejně nebo bohoslužbou a zachováním obřadů.

Posouzení předmětné věci

9. Čin obviněného, tedy odmítnutí vykonávání povinností v souvislosti s výkonem vojenské služby z důvodu náboženského vyznání, směřoval k uplatnění základního práva občana zaručeného ustanovením čl. 32 odst. 1 Ústavy ČSSR z r. 1960 a dále čl. 18 VDLP.
10. Ústavní soud v obdobné věci v nálezu ze dne 7. 10. 1998, sp. zn. II.ÚS 285/97, konstatoval:
„U stěžovatele se jednalo o uplatnění práva na svobodu myšlení, svědomí i náboženství, jak to má na mysli čl. 18 VDLP. Ústava z r. 1948, platná v r. 1959, tuto svobodu svědomí a vyznání sice formálně zaručovala, ovšem norma nižší právní síly (zákon), aby takovéto právo občan mohl realizovat, vydána nebyla a praktická ustanovení jiných norem nižší právní síly tuto svobodu prakticky likvidovala. Stěžovatel tedy neměl vůbec žádnou možnost, aby mohl dostát svým povinnostem, uloženým mu zákonem, aniž by se dostal do rozporu se svým vlastním svědomím.“
11. S ohledem na výše popsané nemohlo jednání obviněného být trestným činem pro absenci prvku protiprávnosti. K tomu však bývalý Vojenský obvodový soud Brno, v rozporu se svými povinnostmi vyplývajícími z ust. § 1 odst. 1 a § 2 odst. 1 trestního řádu nepřihlédl a obviněného uznal vinným nedůvodně.
12. Vzniklá nezákonnost nebyla napravena ani po vydání zák. č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, neboť návrh na rehabilitační řízení nebyl oprávněnými osobami podán.
13. Pro případ, že by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí o této stížnosti pro porušení zákona v neveřejném zasedání, s takovým postupem souhlasím.

Návrh

14. Se zřetelem na shora uvedené okolnosti navrhuji, aby Nejvyšší soud:
 - 1) podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že rozsudkem bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 11. 11. 1974, sp. zn. 2 T 221/74, a v řízení mu předcházejícím, byl v neprospěch obviněného porušen zákon v ust. § 280 odst. 1 trestního zákona,
 - 2) s odkazem na ust. § 269 odst. 2 trestního řádu napadený rozsudek zrušil a zrušil také další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
 - 3) a dále postupoval podle § 271 odst. 1 trestního řádu.